

Становище

на дисертационния труд на доцент д-р Калоян Димитров Симеонов,
ръководител на катедра Европейистика в СУ “Св. Климент Охридски”

на тема

СЪЗДАВАНЕ НА БАНКОВ СЪЮЗ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

за присъждане на образователната и научна степен

“Доктор на политологическите науки”

шифър 05.11.02 Политология (Европейистика - Икономически изследвания на ЕС)

от проф. Нели Огнянова, доктор по право, доктор на политологическите науки

Софийски университет “Св. Климент Охридски”, Катедра Европейистика

Представен е дисертационен труд със следните *характеристики*: обем от 639 печатни страници, разделен на 7 глави с увод и заключение, библиография със 350 източника, включваща европейско законодателство, актове на институции, научни трудове и др.

Списъкът на научните *публикации* по темата на дисертационното изследване съдържа 22 заглавия, 7 от които на английски език (една публикация в съавторство), две монографии и два учебника (в съавторство). Приемам, че представените трудове са по темата на дисертацията. Всички издания или издателствата са *научни и престижни*.

Текстът на *автореферата* представя изцяло и *пълноценно* съдържанието и идеите в дисертацията.

Докторската дисертация на доц. Калоян Симеонов е посветена на създаването на банковия съюз в Европейския съюз. Дисертацията е със сериозен новаторски заряд по много причини. Проблемът е много *актуален* и от теоретична, и от практическа гледна точка, като в много аспекти остава неизследван. Както подчертава авторът, става дума за задача - неразделна част от реформите в ЕС за истински Икономически и паричен съюз. Основаването на Икономическия и паричен съюз е безспорно едно от най-големите достижения на процеса на европейско обединение, но Икономическият и паричен съюз остава незавършен - задачата сега е този пропуск да бъде поправен. Ето защо дисертацията има и научен, и научноприложен характер и *отговаря на изискванията на чл.12, ал. 3 и 4 от Закона за развитието на академичния състав*:

Чл.12.3 Дисертационният труд трябва да съдържа теоретични обобщения и решения на големи научни или научноприложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката.

Чл.12.4 Дисертационният труд се подготвя самостоятелно и не може да повтаря буквално темата и значителна част от съдържанието на представения за придобиване на образователна и научна степен "доктор".

В това становище ще бъдат засегнати само някои аспекти, свързани с *правната рамка* на банковия съюз в ЕС.

Дисертационният труд си поставя *две основни цели*: да изследва създаването на банковия съюз в ЕС като нов модел на интеграция във финансовия сектор в ЕС и да изследва доколко приоритетно е за държавите членки на ЕС извън еврозоната, включително и за България, да се присъединят по-рано към банковия съюз, т.е. преди приемането на единната европейска валута – като тук акцентът е върху България.

В рамките на първия тематичен кръг въпроси

доц. Калоян Симеонов задълбочено изследва интеграцията във финансовия сектор, като показва владееене в дълбочина на юридическата основа на съответните политики.

Демонстрира се познаване на връзката между политиките на ЕС във финансовия сектор и избора на инструменти, както и на силните и слаби страни в тяхното прилагане. Има позоваване и на практиката на Съда на ЕС, що се отнася до връзката между политики, органи, правомощия и правни актове, например в дълбочина се коментират правните ефекти на решения като решението *Мерони* за изграждането на новата надзорна архитектура на финансовите пазари в ЕС, включително и за създаването на банковия съюз. Обосновава се, че на базата на това решение на Европейския банков орган и на останалите Европейски надзорни органи им се дават правомощията единствено да изработват правнообвързващите регулаторни технически стандарти и техническите стандарти за изпълнение, но правомощието да ги одобрява се предоставя на Европейската комисия.

Авторът следи внимателно намесите на Съда на ЕС по отношение на правните актове, за което свидетелства и отбелязването на жалбата на Обединеното кралство до Съда за отсъстващата оценка на въздействие при изготвянето и приемането на Директива 2013/36/ЕС, въвеждаща съществени правила в областта на банковото дело.

Изобщо анализът на въздействието на планираните реформи на финансовите пазари, в т.ч. от изграждането на банковия съюз, върху икономическото развитие е изключително необходим.

В дисертацията се обръща внимание върху факта, че липсва кохерентен анализ на направените предложения и реформи, стои открит въпрос дали тези мерки и реформи взаимно се допълват и надграждат ефектите, които постигат, или обратното – съществуват мерки, които имат противоположно въздействие и ефект. Последното не е невъзможно като резултат, защото отделните мерки и актове за финансово регулиране имат свои специфични цели и задачи, които невинаги имат една и съща посока, а понякога са в съвсем противоположни направления. Напълно обоснован е изводът, че „въпреки необходимостта от бързи действия от страна на Европейската комисия през лятото на 2012 г., трудно може да се оправдае предлагането на толкова важна реформа в банковия сектор без необходимата оценка на въздействието.“

Заслужава внимание и анализът на правната уредба на финансовия сектор от гледна точка на вида на правните актове и избора на правни основания. Авторът изразява личната си позиция в полемика с други съществуващи мнения по повод използваното правно основание от Договора за функциониране на Европейския съюз за приемането на регламента за Единния механизъм за реструктуриране: член 114 от Договора за функциониране на ЕС не дава толкова широки правомощия за прехвърляне на национален суверенитет във връзка с осъществяване на мерки по реструктуриране на наднационално ниво на финансови институции, а също така се отнася до хармонизиране на правилата за целия вътрешен пазар на ЕС-28 и в тази връзка не е приемливо да се използва за Единния механизъм за реструктуриране, за който е ясно, че ще се прилага само за държавите членки от еврозоната и евентуално още няколко държави под формата на тясно сътрудничество.

Анализирайки втория тематичен кръг въпроси

доц. Калоян Симеонов основателно подчертава, че перспективите банковият съюз да привлече по-малките банкови пазари на държавите членки извън еврозоната (без този на Великобритания, който е сериозен банков център, но не се очаква на този етап да стане част от банковия съюз) силно зависят от *правната рамка* – поради което именно тези проблеми в дисертацията заслужават внимание от страна на юристите. Ето защо авторът акцентира върху разпоредбите в регламента за Единния надзорен механизъм,

тъй като там най-подробно са разгледани правилата за прилагане на тясно сътрудничество с държава членка извън еврозоната, но също така систематизира опциите, процедурите и правните аспекти от едно евентуално последващо прекратяване на подобно тясно сътрудничество.

Изложението в тази част започва с анализ на *избора на правното основание* на регламента за Единния надзорен механизъм. Коментира се избраното основание - текст от главата в ДФЕС за паричната политика на ЕЦБ в рамките на еврозоната, а именно член 127.6 от ДФЕС. Приносен момент за дисертацията е изследването на особеностите и специфичните ефекти от избора на това правно основание.

Изборът на основание фактически прекратява дебатите за възможността банковият съюз първоначално да бъде за всички държави на ЕС-28; в него изрично се посочва само, че на ЕЦБ могат да бъдат възлагани някои специфични задачи по надзора – и едва ли се е предполагало, че ще стане основа за банков съюз; определя се формата на възлагане на задачи – чрез регламенти; изключват се застрахователните компании от обхвата на възможните финансови институции, върху които да се упражнява наднационален надзор – което повдига въпрос защо е създадена изрична възможност за въвеждане на наднационален надзор само за някои от секторите на финансови услуги и дали трябва да има наднационален надзор за целия сектор на финансовите услуги.

Изведени са гаранциите, дадени от правото, за участие на държавите извън еврозоната в Единния надзорен механизъм, като например правото на национално суверенно решение дали да се подаде молба за установяване на тясно сътрудничество; възможностите за излизане от Единния надзорен механизъм за държави членки извън еврозоната, след като те вече веднъж са станали част от него; организационната структура и процедурите за вземане на решения в рамките на Единния надзорен механизъм ; правилата за отчетност на ЕЦБ в рамките на Единния надзорен механизъм.

Проследява се динамиката в правната рамка, като се констатира, че с регламента за Единния механизъм за реструктуриране се запълва правна празнота, която съществува по отношение на участието в Единния надзорен механизъм на държави членки, чиято парична единица не е еврото, а в предложението за регламент от ноември 2015 г. за изменение на Регламента за Единния механизъм за реструктуриране, с което да се създаде Единна схема за гарантиране на влоговете в банките, се урежда потенциалното участие в банковия съюз на държави членки извън еврозоната под формата на тясно сътрудничество.

Друг приносен момент на труда е извеждането на проблематични аспекти и дефицити на правната рамка към момента – например постигането на равнопоставеност между участващите държави членки от еврозоната и тези, които са извън нея (вкл. невъзможността на участващите в банковия съюз държави членки, чиято парична единица не е еврото, да гласуват в рамките на Управителния съвет на ЕЦБ) и др.

Авторът обсъжда и перспективата да се намерят по-адекватни и цялостно издържани отговори на *дизайна на новата надзорна архитектура* в рамките на Единния надзорен механизъм след една евентуална бъдеща промяна на Договора за функционирането на ЕС.

В заключение и като имам предвид демонстрираната компетентност на автора в неизследвана у нас област от особено теоретично и приложно значение, убедено предлагам на научното жури да присъди степен **“доктор на политологическите науки”** на доцент д-р Калоян Симеонов за дисертационния труд *“Създаване на банков съюз в Европейския съюз”*.

София, 23 април 2016

Проф дпн Нели Огнянова